

Arbeidsbeskrivelse for valgmedarbeidere på valgting

Stortingsvalget

Innhold

---

1 Hva innebærer det å være valgmedarbeider?	3
2 Forberedelser.....	4
2.1 Klargjør valglokalet og nødvendig materiell.....	4
2.2 Klargjøre avkryssingsmanntall/elektronisk manntall	5
3 Mottak av stemmer	6
3.1 Mottak av ordinære valgtingstemmer (elektronisk manntall)	7
3.2 Mottak av ordinære valgtingstemmer (avkryssingsmanntall på papir)	9
3.3 Mottak av stemmer når velgeren ikke står i manntallet	10
3.4 Mottak av stemmer når velgeren har stemt tidligere.....	12
3.5 Mottak av beredskapsstemmer (elektronisk manntall)	14
3.6 Mottak av stemmer fra velger som må stemme utenfor valglokalet.....	15
3.7 Stemmegivningsrutiner oppsummert.....	18
4 Veiledning og assistanse.....	19

1 Hva innebærer det å være valgmedarbeider?

Som valgmedarbeider er hovedoppgaven din å veilede velgere og ta imot stemmer på valgdagen(e).

Valgmedarbeiderne i din kommune har i fellesskap ansvaret for å

- legge til rette for at stemmegivningen kan foregå på en trygg og god måte
- ta imot stemmer og registrere stemmer fra velgere
- veilede og assistere velgere

For å få til dette, må du som valgmedarbeider kjenne til regelverket og følge rutinene for en korrekt og sikker valggjennomføring. Denne arbeidsbeskrivelsen gir deg en innføring i dine viktigste oppgaver som valgmedarbeider.

Lykke til i arbeidet som valgmedarbeider!

2 Forberedelser

Før valglokalet åpner på valgdagen(e) er det viktig å klargjøre valglokalet og nødvendig valgmateriell, og forberede dere på å ta imot velgere og stemmer.

2.1 Klargjør valglokalet og nødvendig materiell

Sørg for å:

1. Kontrollere at velgerne enkelt kommer seg inn og rundt i valglokalet og at det er lett for velgeren å få oversikt over hvordan hen skal ta seg frem ved hjelp av skilting og merking.
2. Fulle på stemmesedler i valgavlukkene. Sørg for at antallet stemmesedler er omtrent likt for alle partier som stiller til valg i valgdistriktet.
  - Stemmeavlukkene bør kontrolleres jevnlig i åpningstiden, gjerne etter hver velger. Dette er viktig for å sikre at stemmesedler for alle partier er tilgjengelig til enhver tid og at stemmesedler ikke er byttet om eller fjernet av besøkende.
3. Klargjøre urner og stempler på avkrysserbordet.
4. Kontrollere at urnene er forseglet.
5. Sørg for at materiell til konvoluttstemmer og beredskapsstemmer er klart. Dette inkluderer
  - penner
  - blanke informasjonskort til å fylle ut informasjon om velgers identitet
  - stemmeseddelkonvolutter
  - omslagskonvolutter
  - beredskapskonvolutter (hvis dere bruker elektronisk manntall)

Huskeregler for god sikkerhet i valglokalet

For å ivareta sikkerheten i valglokalet er det viktig at valgmateriell sikres ved å:

- forsegle urner som er i bruk
- til enhver tid ha kontroll på alle stempler i valglokalet
- oppbevare stemmesedler, stempler, urner og eventuelt PC-er på et trygt sted når utstyret ikke er i bruk

2.2 Klargjøre avkryssingsmanntall/elektronisk manntall

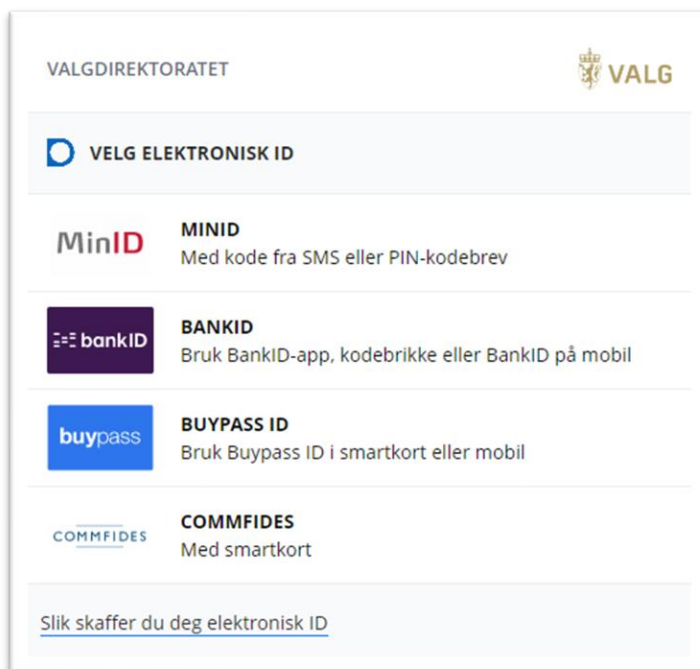
Dersom din kommune benytter *avkryssingsmanntall (på papir)* på valgdagen, må dere klargjøre manntallet på avkrysserbordene.

Dersom din kommune benytter *elektronisk manntall* i [EVA](#), bør alle stemmemottakere teste innlogging før valglokalet åpner ved å:

1. Velge "Logg inn med ID-porten" i EVA:

2. Logge inn ved hjelp av ett av påloggingsalternativene:

3. Velge rollen "**Stemmemottaker valgting**" i valglokalet du jobber i. Kontroller at valglokalet du har valgt i EVA er korrekt.

HUSK!

Du må ha satt opp Bank-ID på mobil, app eller lignende for å logge deg inn i EVA med et av påloggingsalternativene.

3 Mottak av stemmer

På valgdagen er det opp til din kommune om dere skal registrere stemmer manuelt ved å krysse av i et avkryssingsmanntall på papir, eller om dere skal benytte elektronisk manntall i EVA.

Det finnes flere måter å ta imot stemmer på valgdagen. Under følger en nærmere beskrivelse av ulike rutiner:

- mottak av ordinære valgtingstemmer (elektronisk manntall)
- mottak av ordinære valgtingstemmer (avkryssingsmanntall)
- mottak av stemmer når velgeren ikke finnes i manntallet
- mottak av stemmer når velgeren har stemt tidligere
- mottak av beredskapsstemmer når EVA ikke er tilgjengelig (elektronisk manntall)
- mottak av stemmer fra velger som må stemme utenfor valglokalet

Velg den rutinen som benyttes i din kommune.

3.1 Mottak av ordinære valgtingstemmer (elektronisk manntall)

For mottak av valgtingstemmer gjelder følgende rutine med elektronisk manntall:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler og gi nødvendig veiledning.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, vis vedkommende til avkrysserbordet.
  - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg. Dersom stemmeseddelen ikke er brettet riktig viser du velgeren hvordan en stemmeseddel skal brettes, før du ber velgeren brette seddelen på nytt inne i valgavlukket.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Søk opp velgeren i manntallet i EVA.

Min side

Registrer valgtingsstemme

Fylkeskommune: Østfold | Kommune: Halden | Stemmekrets: Halden | Stemmested: Sparebanksalen Black Box

Søk opp velger for å registrere valgtingsstemmegivning ved Sparebanksalen Black Box

Fødselsnummer Avansert søk Manntallsnummer

Fødselsnummer *

Søk

- For å søke opp velgeren i manntallet i EVA, klikk på menyvalget "*Registrer valgtingsstemme*".
    - Du kan søke opp velgeren i EVA ved hjelp av fødselsnummeret som står oppført på velgerens legitimasjon. Sørg for å stå på fanen "*Fødselsnummer*".
    - Du kan også benytte "*Avansert søk*". Fyll inn så mange personopplysninger som mulig for å sikre at du får opp rett velger blant søkeresultatene.
  - Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene på legitimasjonen med opplysningene i EVA.
5. Sjekk at velgeren ikke allerede har stemt.

- Har velgeren allerede avgitt stemme får du et rødt varsel i EVA.

 VESTIBYLE HØY avleverte godkjent stemmegivning mandag 16.12.2024 kl. 09.10
Personen kan stemme, men stemmegivningen må tas i mot i omslagskonvolutt.

6. Sett et kryss i manntallet

- For å krysse av velgeren i det elektroniske manntallet, trykk "*Registrer stemmegivning*".

 Velger har ikke avlagt stemme på tidligere tidspunkt.

Manntallsinformasjon		Stemmeberettiget 	
Manntallsnummer	0002504634 94		
Personinformasjon			
Fødselsnummer	16836899001	Kommune	3401 - Kongsvinger
Fornavn	VEIK	Stemmeakrets	0001 - Sentrum vest
Mellomnavn		Adresse	Åsvangvegen 19
Etternavn	ABAKUS	C/O	
E-post		Postnummer	2334
Telefonnummer		Sted	ROMEDAL

 Registrer stemmegivning [Avbryt](#) Skriv ut informasjon om velger

7. Stemple stemmeseddelen.

- Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
- Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.

8. Velgeren legger selv stemmeseddelen i urna.

3.2 Mottak av ordinære valgtingstemmer (avkryssingsmanntall på papir)

For mottak av ordinære valgtingstemmer gjelder følgende rutine med avkryssingsmanntall på papir:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler og gi nødvendig veiledning.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, vis vedkommende til avkrysserbordet.
  - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg. Dersom stemmeseddelen ikke er brettet riktig viser du velgeren hvordan en stemmeseddel skal brettes, før du ber velgeren brette seddelen på nytt inne i valgavlukket.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Finn velgeren i manntallet.
  - Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene fra velgerens legitimasjon med opplysningene i avkryssingsmanntallet.
  - Dersom en velger stemmer utenfor egen stemmekrets, må stemmen tas imot i omslagskonvolutt (fremmedstemme). I tillegg må du fylle ut informasjonskort med velgerens identitet, slik at hen kan identifiseres senere. Bruk rutinen beskrevet under punkt 3.3 nedenfor.
5. Sjekk at velgeren ikke har avgitt stemme tidligere.
  - Det vil da allerede være satt et kryss ved velgerens navn i manntallet. Hvis velgeren likevel ønsker å avgi stemme, må stemmen tas i mot i omslagskonvolutt. Bruk rutinen beskrevet under punkt 3.4 nedenfor.
6. Sett et kryss i manntallet.
7. Stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
8. Velgeren legger selv stemmeseddelen i urnen.

3.3 Mottak av stemmer når velgeren ikke står i manntallet

Det hender at velgeren ikke står i manntallet. Da finner du ikke velgeren i avkryssingsmanntallet eller i det elektroniske manntallet.

 Personen med fødselsnummer 1234567890 finnes ikke i manntallet. Sjekk at fødselsnummer er korrekt. Stemmen må mottas i omslagskonvolutt

Det kan være flere grunner til at velger ikke finnes i manntallet. For eksempel at

- velgeren har hemmelig adresse
- velgeren har vært bosatt i utlandet i mer enn 10 år
- velgeren har ikke stemmerett ved valget
- velgeren er bosatt i en annen kommune (eller i en annen stemmekrets i kommunen, dersom dere benytter papirmanntall)

OBS! Dersom velgeren er manntallsført i en annen kommune

På valgdagen må velger avlegge stemme i kommunen hen er manntallsført i. Hvor velgeren er manntallsført er avhengig av hvilken kommune vedkommende er folkeregistrert bosatt i 30. juni i valgåret. Dersom velger melder flytting til en annen kommune *etter* 30. juni i valgåret, er vedkommende manntallsført i sin gamle bostedskommune og må henvises dit.

I tilfeller hvor velgeren ikke finnes i manntallet skal følgende rutine følges:

1. Informer velgeren om at du ikke finner vedkommende i manntallet.
  - Personen kan likevel få avgi stemme, men stemmen må tas imot i omslagskonvolutt.
  - Det er valgstyret i kommunen som i ettertid avgjør om stemmegivningen skal godkjennes eller forkastes.
2. Fyll ut informasjon om velgeren.
  - Et blankt informasjonskort for velgers identitet kan fylles ut manuelt eller skrives ut ferdig utfylt fra EVA.

3. Stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
4. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt som limes igjen.
5. Legg informasjon om velger og stemmeseddelkonvolutt i en omslagskonvolutt.
  - Merk gjerne konvoluttet med en forklaring på hvorfor det er brukt omslagskonvolutt.
  - Kontroller at informasjon om velger er synlig i vinduet på konvoluttet
  - Lim igjen konvoluttet og gi den til velgeren.
6. Velgeren legger selv omslagskonvoluttet i urna.

3.4 Mottak av stemmer når velgeren har stemt tidligere

Dersom velgeren allerede har stemt gir EVA beskjed om dette når du søker opp velgeren, dersom din kommune benytter elektronisk manntall.

 ABAKUS ALLSLAGS avleverte godkjent stemmegivning mandag 11.08.2025 kl. 09.56
Personen kan stemme, men stemmegivningen må tas i mot i omslagskonvolutt.

Dersom din kommune benytter avkryssingsmanntall på papir, vil det allerede være satt et kryss i manntallet.

Avkryssningsmanntall							
50 Trøndelag Tröndelage fylke							
5043 Raarvihke - Røyrvik kommune							
Krets: 0001 Røyrvik							
Forbokstav: F							
NAVN	ADRESSE	FØDT	KJ	STEMMEGIVNING			MANNTALLSNR
				Forhånt	Førstem	Valg	
FAKIR TOÄRIG	Steinfjellveien 109	09.07.1994	K	☒	☐	☐	0000719837
FARTSRETNING NYSGJERRIG	Nyvikveien 1075	15.10.1993	M	☒	☐	☐	0000719838
FASTLEGE MOTVILLIG	Bassuveien 11	18.01.1986	K	☐	☐	☐	0000719839
FATTIGMANN BERØMT	Namsvassveien 1255	10.01.1941	M	☐	☐	☐	0000719840

Velgeren kan likevel velge å avgi ny stemme, men da skal stemmen tas imot i omslagskonvolutt.

Bruk følgende rutine:

1. Informer velgeren om at det allerede er registrert en godkjent stemmegivning på vedkommende.
  - Opplys om at hen likevel kan avgi stemme i omslagskonvolutt, og at denne vil registreres og prøves senere.
2. Fyll ut informasjon om velgeren.
  - Du kan enten fylle ut et blankt informasjonskort for velgers identitet manuelt, eller skrive ut kortet ferdig utfyllt fra EVA.
3. Stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
4. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt som limes igjen.

5. Legg informasjon om velgeren og stemmeseddelkonvolutten i en omslagskonvolutt.
  - Merk gjerne konvolutten med en forklaring på hvorfor det er brukt omslagskonvolutt.
  - Kontroller at informasjon om velger er synlig i vinduet på konvolutten.
  - Lim igjen konvolutten og gi den til velgeren.
6. Velgeren legger selv omslagskonvolutten i urnen.

3.5 Mottak av beredskapsstemmer (elektronisk manntall)

Dersom EVA er utilgjengelig på alle PC-er i valglokalet, grunnet for eksempel strømbrudd eller nettverksproblemer, gjelder følgende beredskapsrutine:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler og gi nødvendig veiledning.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, vis vedkommende til avkrysserbordet.
  - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Fyll ut informasjon om velgeren.
  - Fyll ut et blankt informasjonskort med velgerens identitet.
5. Stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
6. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt og limer igjen.
7. Legg informasjonskortet om velgeren og stemmeseddelkonvolutt i en oransje beredskapskonvolutt.
  - Sørg for at informasjonen om velgeren er synlig i vinduet på beredskapskonvolutt før du limer igjen.
8. Lim igjen beredskapskonvolutt og gi den tilbake til velgeren.
9. Velgeren legger selv beredskapskonvolutt i urnen.
  - Dere bestemmer selv om det skal benyttes en egen urne i disse tilfellene.

OBS! Godkjenning av beredskapsstemmer

Beredskapsstemmer må godkjennes av valgstyret i etterkant.

Når beredskapssituasjonen opphører, skal beredskapskonvoluttene leveres til valgstyret for godkjenning. Godkjenning bør skje fortløpende, med sikte på å få et mest mulig oppdatert manntall.

Hvis dere har todagersvalg må alle beredskapsstemmer dere mottar på søndag være behandlet før dere åpner valglokalet på mandag.

3.6 Mottak av stemmer fra velger som må stemme utenfor valglokalet

Dersom velgeren ikke er i stand til å komme seg inn i valglokalet, kan to valgmedarbeidere i fellesskap ta imot velgerens stemme utenfor valglokalet ved å benytte én av følgende rutiner:

Muligheter	Rutine	Håndtering
a) Ta med manntallet ut	Stemmeseddel rett i urne	Krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker
b) Velgeren krysses av i manntallet innendørs	Stemmeseddel rett i urne	Krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker
c) Velgeren krysses av i manntallet i etterkant	Stemmeseddelkonvolutt og informasjon om velger i omslagskonvolutt i urne	Vurderes i ettertid

a) Ta med manntallet ut

1. To valgmedarbeidere tar med PC/manntallet, stemmesedelsett med alle listers stemmesedler (også blanke) til stortingsvalget, stempel, kulepenn og urne ut.
2. Gi velgeren stemmesedelsettet.
  - Velgeren skal usett finne frem stemmeseddelen til partiet hen ønsker å gi sin stemme til og brette denne.
  - Velgeren bestemmer selv om hen vil beholde konvolutten med de ubrukte stemmesedlene, eller gi den tilbake til valgmedarbeiderne. Dersom hen vil gi den til valgmedarbeiderne må konvolutten kasseres på en betryggende måte.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Søk opp velgeren i manntallet.
  - Husk at dere må ha internettforbindelse dersom dere benytter elektronisk manntall.

- Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene på legitimasjonen med opplysningene i manntallet.
5. Sett et kryss i manntallet.
  6. Stemple stemmeseddelen.
    - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
    - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
  7. Velgeren legger selv stemmeseddelen i urnen.
  8. Urne og stempel skal bringes tilbake i valglokalet.

b) Velgeren krysses av i manntallet innendørs

1. To valgmedarbeidere tar med stemmeseddelse sett med alle listers stemmesedler til stortingsvalget (også blanke), stempel, kulepenn og urne ut.
2. Gi velgeren stemmeseddelse settet.
  - Velgeren skal usett finne frem stemmesedlene til partiet hen ønsker å gi sin stemme til og brette disse.
  - Velgeren bestemmer selv om hen vil beholde konvolutten med de ubrukte stemmesedlene, eller gi den tilbake til valgmedarbeiderne. Dersom hen vil gi den til valgmedarbeiderne må konvolutten kasseres på en betryggende måte.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Gå inn i valglokalet og søk opp velgeren i manntallet.
  - Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene på legitimasjonen med opplysningene i manntallet.
5. Sett et kryss i manntallet.
6. Gå tilbake til velgeren for å stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal selv holde stemmeseddelen når den stemples.
7. Velgeren legger selv stemmeseddelen i urna.
8. Urne og stempel skal bringes tilbake i valglokalet.

c) Velgeren krysses av i manntallet i etterkant

1. To valgmedarbeidere tar med stemmeseddelsett med alle listers stemmesedler til stortingsvalget (også blanke), omslagskonvolutt, stemmeseddelkonvolutt, stempel, kulepenn og urne ut.
2. Gi velgeren stemmeseddelsettet.
  - Velgeren skal usett finne frem stemmesedlene til partiet vedkommende ønsker å gi sin stemme til og brette disse.
  - Velgeren bestemmer selv om hen vil beholde konvolutten med de ubrukte stemmesedlene, eller gi den tilbake til valgmedarbeiderne. Dersom hen vil gi den til valgmedarbeiderne må konvolutten kasseres på en betryggende måte.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
  - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og ansiktsfoto.
4. Fyll ut informasjon om velgeren.
  - Fyll ut et blankt informasjonskort med velgers identitet manuelt.
5. Stemple stemmeseddelen.
  - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
  - Velgeren skal holde stemmeseddelen når den stemples.
6. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt og limer igjen.
7. Legg informasjon om velger i en omslagskonvolutt *sammen med* stemmeseddelkonvolutten.
  - Sørg for at informasjonen om velgeren er synlig i vinduet på konvolutten før du limer igjen.
8. Lim igjen omslagskonvolutten og gi den tilbake til velgeren.
9. Velgeren legger selv omslagskonvolutten i urna.
  - Stemmegivningen vurderes av valgstyret i etterkant.
10. Urne og stempel skal bringes tilbake i valglokalet.

3.7 Stemmegivningsrutiner oppsummert

Stemmekategori	Rutine	Håndtering
Ordinær stemmegivning	Stemmeseddel rett i urne	Krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker
Stemme fra velger som ikke er innført i manntallet eller allerede har avgitt stemme	Stemmeseddelkonvolutt og informasjon om velger i omslagskonvolutt i urne	Vurderes i ettertid
Ved manglende tilgang til manntallet (beredskapsrutine)	Stemmeseddelkonvolutt og informasjon om velgeren i oransje beredskapskonvolutt i urne	Vurderes i ettertid
Ved mottak av stemme utenfor valglokalet	Ved tilgang til manntallet: Stemmeseddel rett i urne Uten tilgang til manntallet: stemmeseddelkonvolutt og informasjon om velger i omslagskonvolutt i urne	Krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker Vurderes i ettertid

4 Veiledning og assistanse

I tillegg til å ta imot stemmer, er en av dine viktigste oppgaver i valglokalet å veilede og assistere velgere. Alle velgere skal bli møtt på en god måte i valglokalet. Du skal blant annet være beredt på å:

1. Møte velgeren på vei inn i lokalet

Når en velger kommer for å stemme, bør velgeren møtes av en valgmedarbeider som viser hvordan hen skal gå frem for å stemme. Dette bidrar til å gi velgeren et godt inntrykk, og reduserer muligheten for at velgeren gjør feil.

Du bør informere velgeren om

- hvor hen finner stemmesedlene.
- hvordan stemmeseddelen skal brettes. Her bør du også formidle at velgeren ikke skal bruke en annen stemmeseddel som omslag. Det vil føre til at feil stemmeseddel stemples, og velgerens egentlige stemmeseddel blir forkastet.
- at velgeren bør ha legitimasjon klart når hen kommer til avkrysserbordet.

2. Gi assistanse i valglokalet

Noen velgere trenger assistanse når de skal stemme. Det er velgeren som i stor grad avgjør hvordan dette skal foregå og hvem som skal bistå vedkommende. I utgangspunktet er det valgmedarbeideren som assisterer velgere.

Dersom velgeren har en fysisk eller psykisk funksjonsnedsettelse, kan vedkommende velge å få assistanse av en *selvvalgt hjelper* som kan bistå velgeren inne i valgavlukket. Velgeren bestemmer selv om hen kun vil ha hjelp av en egenvalgt hjelper, eller om vedkommende også ønsker å ha med en valgmedarbeider for assistanse.

Det er stemmemottaker som avgjør om velgeren oppfyller kravene til å motta hjelp. *Eventuell tvil skal komme velgeren til gode.*

3. Ta imot stemmer fra velgere med nedsatte kognitive funksjonsevner

Alle som oppfyller valglovens krav til stemmerett, skal få muligheten til å benytte seg av denne. Dette gjelder også velgere med nedsatte kognitive funksjonsevner, som personer med demens eller nedsatt psykisk funksjonsevne. Utgangspunktet er at alle skal få stemme, men det er viktig at det er velgeren selv som avgjør om hen ønsker å stemme. Nærstående, valgmedarbeidere eller andre skal ikke påvirke velgeren til å benytte sin stemmerett mot sin vilje, eller bestemme at vedkommende ikke skal få

bruke sin stemmerett. Dette betyr at hjelpere, valgmedarbeidere eller andre nærstående heller ikke kan bestemme hvem som er "skikket" til å stemme.

Som valgmedarbeider kan man oppleve å havne i utfordrende situasjoner. Spesielt hvis velgeren ikke forstår at vedkommende er i en stemmegivningssituasjon eller hvis velgeren ikke greier å formidle hva hen ønsker å stemme på. Det er likevel viktig at valgmedarbeideren er oppmerksom på at det er velgeren selv som skal avgjøre hva vedkommende skal stemme på. Ingen skal stemme på vegne av velgeren.

Om en person ikke viser en viss interesse eller vilje til å avgi stemme, må stemmemottaker i samråd med leder foreta en konkret og individuell vurdering av om en står overfor en person som ønsker å avgi stemme.